

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ———— 20 coroane.
Pe jumătate de an ———— 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 85.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 206.

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25.

Comandamentul Trupelor din Transilvania ordonează, că

1. Vor fi considerați ca vinovați toți aceia, cari fără rea credință, prin localuri publice, în gări, trenuri, în restaurațiuni, pe străzi, vor vorbi sau vor discuta în orice chip știri, fie adevărate, fie închipuite sau își vor da păreri despre operațiunile de război sau despre situația și mișcarea trupelor, precum și cei ce vor critica poruncile date de autoritățile militare, sau orice alte măsuri cu privire la armata română.

2. Cei ce se vor face vinovați de una dintre poruncile de mai sus, se vor pedepsi de judecători militari cu închisoare până la un an și amendă până la 2 mii lei.

Când însă faptele de mai sus, se vor săvârși cu gând de spionaj sau trădare, pedepsele vor fi cu mult mai aspre, după legile de război.

Statificare. ✓

Sâmbăta, în 6/19 Iulie, și-a ținut, în sala de ședințe a primăriei, Reuniunea învățătorilor dela școalele primare ort. române din protopopiatele I—VII ale dieceziei noastre adunarea sa generală. După o pauză de 5 ani mândra reuniune a dascălilor noștri și-a reînceput activitatea, șirul întrerupt al adunărilor sale generale.

În timpul jobăgiei noastre sufletești, date fiind înguste cadre de manifestare liberă, aceste adunări generale erau adevărate sărbători naționale și culturale.

Marile evenimente și prefaceri din viața neamului românesc și în urma lor libertatea mișcării pe toate terenele vieții publice, adus-au și în sînul acestei reuniunii sfioase duhul vremilor noi. Învățătorii și-au manifestat libertatea gândirii și a voinței în a alimenta un curent și a iniția o luptă de emancipare a învățătorimei de sub autoritatea bisericească, de separare a școlii române de biserică română, care a ocrotit-o.

Reuniunea învățătorilor noștri confesionali vrea să realizeze unificarea învățământului primar prin statificarea tuturor școalelor primare pe întreg teritoriul României mari. S'a zis: Biserica să fie a preotului, ear școala a dascălului. Dascălul e chemat a lumina poporul. Ovațiile

și aplausele, ce au subliniat cuvintele celor ce au grăit în acest sens și murmurul de displăcere, ce s'a manifestat fața de singurii glas de opoziție, al Dlui Gh. Pleș, arată, că imenza majoritate a învățătorilor noștri crede, că a sosit și în viața și evoluția culturală a neamului românesc din Ardeal vremea statificării învățământului nostru primar. Din discuțiile, ce au urmat în jurul acestei chestii, membrii din cler, tovarăși de muncă și jertfă ai dascălului, ai Reuniunii, prezenți la adunare în frunte cu P. S. Sa părintele nostru Episcop diecezan, s'au ales cu impresia, că învățătorii noștri confesionali din contactul lor zilnic cu poporul și-au câștigat convingerea, că reforma morală, prin curățirea moravurilor decăzute în urma măcelului de 5 ani și creșterea unei generații demne de a moșteni și păstra pământul făgăduinței, o va putea face o școală separată de biserică.

Dacă în deliberarea chestiei de statificare, care după părerea noastră se va rezolvi prin evoluția naturală și neforțată a vieții noastre culturale, se aduceau temeuri pur pedagogice și motive din necesitățile bine pricepute ale educației populare, nici cel mai intrasigent aderent al școlii confesionale nu putea avea nimic de obiecționat. Învățătorimea are doar' nu numai dreptul, ci și datorința a se ocupa cu chestii și probleme de ale învățământului. A învoaca însă în aceste vremuri de înălțare sufletească, pentru necețitatea statificării de urgentă suferințele și „șicanările“ dascălului român confesional din partea autorităților și corporațiilor bisericești, e o forma de motivare atât de inferioară, de care doriām să fie liberă o adunare a celei mai idealiste clase a intelectualilor noștri, e o acuză nedreaptă la adresa bisericii, ale cărei jertfe și merite pe terenul învățământului nu le vor putea întuneca nici cei mai înverșunați contrari ai ei.

Socotim, că a sosit momentul pentru a înțelege, că vreme plângerilor a trecut și că prin espuneri patetice a suferințelor noastre seculare nu mai poți clădi, ci prin jertfe îndoite, și muncă pozitivă și intensivă.

Problema statificării școalelor nu e cea mai arzătoare, ci recrutarea unui contingent de dascăli pentru învățământul de toate gradele, creșterea unei generații de apostoli, capabili a alungă lipsa de inimă la muncă în serviciile noastre publice.

INFORMAȚIUNI.

Convocarea Marelui sfat național.
Marele sfat național din Transilvania, Banat și părțile ungurene e convocat pe ziua de Marți, 16/29 Iulie, în Sibiu. Marele sfat se va ocupa mai întâi de întregirea lui prin cooptare de noi membri — după care se va discuta reforma agrară și reforma electorală. Președintele Consiliului Dirigent, dl Dr Iuliu Maniu, va face un important expozeu al situațiunii.

Noul comitet central al Reuniunii învățătorilor se compune astfel: Președinte: Iuliu Groșorean, Vicepreședinte: Petru Vancu, Secretar I: Nicolae Cristea, secretar II: Pavel Dirlea, cassier: Teodor Cherechean, bibliotecar: Gheorghe Popovici, Controlar: Gheorghe Petroviciu, membri în comitet: Romul Tăucean, Traian Givulescu, Simeon Neamțu, Traian Țabac și Petru Lupaș.

Inscrierile

la liceul de stat de fete din Arad, se vor face dela 1—15 August a. c. st. n. în cancelaria direcțiunii (str. Rákóczi 26.) Deocamdată vor fi înscrise elevele pentru cl. I—V. Elevele pentru celelalte clase se pot prezenta numai pentru prenotare. Limba de propunere în cl. I—V. va fi cea română.

La înscriere elevele se vor prezenta însoțite de părinți ori de locușitorii acestora și vor aduce cu sine următoarele documente: extras de botez atestatul clasei premergătoare, iar cei de cl. I. și certificatul de revaccinare.

Taxa de înscriere și partea primă a didactului e 100 cor., care sumă se plătește cu ocaziunea înscrierii.

Inscrierile din luna Iulie c. nu sunt valabile. Taxa solvită atunci, se compută la înscrierile sus date, ori se înapoiază contra biletului de solvire.

D-nii preoți și învățători, precum și toată intelighința română, este rugată, să binevoiască a face o propagandă cât de întenzivă în interesul acestei școli nouă, ca contingentul elevelor să se recruteze cu o majoritate absolută din rândurile fetițelor române.

Direcțiunea liceului de stat
de fete din Arad.

Nr. 1074—1919.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că petițiunile de primire la institutul nostru teologic din Arad pe anul școlar 1919/20 au să fie înaintate subscrișului Consistor cel mult până în 7/20 August a. c. instruite cu:

1. Extras de botez dela oficiul parohial, extradat în timpul cel mai recent.

2. Testimoniu școlar, prin care se dovedește, că are pregătirea recerută prin regulamentul institutului.

3. Atestat de moralitate dela oficiul parohial, la care aparține, vidimat și de protopresbiterul tractual.

4. Atestat medical despre starea sanitară și întregitatea membrilor corporale.

5. Dacă petentul, dela absolvirea școalelor medii, s'ar fi dedicat altei cariere, ori a avut altă ocupațiune, atunci prin atestat dela oficiul parohial, la care aparține, vidimat și de concernentul protopresbiter, are să dovedească ocupațiunea în timpul petrecut dela ultima frecvența școlară până la timpul de față.

6. Certificat dela comisia de asentare, spre dovedirea, dacă cu ocaziunea asentării s'a aflat apt ori nu pentru serviciu militar. Aceia, cari sunt deja în serviciu militar nu pot fi primiți în teologie.

7. Pe petit este a se induce prin secretarul comunal clauzula, că s'a încasat prețul timbrului de una coroană.

8. Petenții se avizează a scrie corect și legibil locul ubicațiunii și poșta ultimă.

Arad, 6/19 Iulie 1919.

Consistoriul ort. român din Arad.

—□—

1—4

PARTEA OFICIALĂ.

Concurs.

Conform decisului Nr. 38/919 al senatului Fundațiunii Nicolae Zsiga din Oradea-mare, se publică concurs pentru ocuparea a 3 locuri în-tregi, recte 6 locuri de jumătate gratuite, vacante în internatul fundațiunii.

La acest beneficiu pot reflecta studenții români ortodocși, cari vor urma ca elevi ordinari anul școlar ce vine, la vre-o școală publică din loc, spre care scop rugările ajustate cu: 1. Estras de botez, provăzută cu clauzula parohului local; 2. Testimoniu școlar; 3. Atestat de revaccinare; 4. Atestat medical că sunt deplin sănătoși; 5. Atestat de paupertate vidimat și de parohul sau protopopul competent — au a-se înainta până la 1/14 August 1919 inclusive, la subscrisul președinte — protopop tractual în Oradea-mare.

Tot până la acest termen au a se înainta președintelui senatului, rugările — cu atestat școlar și cu atestat medical că sunt sănătoși — acelor studenți ortodocși români, cari pentru anul viitor școlar ar dori să fie primiți în internatul Zsiga, cu taxă de întreținere (pentru anul școlar) de 1600 cor. Această taxă cu consensul președintelui se poate solvi și în rate, are însă a se solvi suma întreagă în anul școlar, fără privire la timpul petrecut în internat. Toți elevii au a-se supune disciplinei internatului, și primesc pe lângă îngrijire bună, vipt, cuartir, luminat, încălzit, și lunar o scaldă.

Afară de taxa de sus, fiecare elev are a solvi 20 cor. ca taxă medicală pe an, are să aducă câte 1 klgr. sapun de haine, sac de paie, haine de pat, de purtat, albituri, etc. în numărul recerut.

Oradea-mare, din ședința senatului fundațional, ținută la 1/14 Iulie, 1919.

Andrieu Horvath m. p. protopop, președintele senatului. Georgiu Gh. Papp m. p. protopop onor. notarul senatului.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc cantoral dela școala I-a conf. ort. rom. din Giula-Vârșand (Gyulavarsánd) se escrie concurs repetit cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala.”

Emolumentele sunt: 1. Salar de 1100 cor. în bani, 2. Scripturistice 10 cor. 3. Pentru conferințe 24 cor. anual, 4. Cortel cu 2 odăi, culină, cămară, grajd și grădină, 5. de mormântări 1—2 cor. 6. pământul dintre vii ca întregire de grădină, — după care va plăti toate dările.

Întregirea dela stat a fost asigurată antecesorului sub Nr. 102378/1914 în conformitate cu art. de lege XVI din 1913 ungar.

De încălzitul și vărutul salei de învățământ și a întreg edificiului pe din afară se va îngriji comuna bis., iar a locuinței învățătorului se va îngriji alesul. Fiind școalele divizate, alesul va instrui elevii de clasele I—II, va avea să conducă strana dreaptă, să instrueze elevii în cântările bis. și să-i conducă la toate serviciile divine. Acela carele va ști instrui și conduce cor vocal va primi din cassa par. o remunerație de 100 cor. pentru fapta conducere a corului.

Recursele adresate comitet. par. din G.-Vârșand și ajustate cu documentele în original: a) estras de botez din matricula bis. și estras de naștere din matricula civilă b) diploma de învățător c) atestat de apartinență dela antistia comunei natale d) atestat despre serviciul de până aci — sunt a se înainta protopopului scris în Chișineu (Kisjenő) jud. Arad; iar reflecții sunt poftiți a se prezenta în careva Duminică ori sărbătoare în sft. biserică din G.-Vârșand spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat în Giula-Vârșand la 29 Iulie (11 August, 1918.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu Dr. Dimitrie Barbu protopop tractual.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă deficientul paroh George Ciobriș dela parohia de cl. I din Giula-Vârșand se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala.”

Beneficiul de capelan se stabilește: 1. jumătate din sesiunea parohială a preotului G. Ciobriș 2. jum. din birul legal și stolele legale din parohia preotului G. Ciobriș 3. jum. din dreptul de pășunat aparținător sesiei par. 4. congrua dela stat pentru capelani, pentru a cărei solvire parohia nu garantează.

Alegându-l capelan are să supoarte toate dările, ce cad după beneficiul său. Și are a catehiza la toate școalele din comună fără nici un drept de remunerație dela parohie.

Parohia fiind dela clasa primă dela recurenți se recere cvalificația prescrisă în concluz. Sinod. eparhial Nr. 84/1910.

Recurenții înainte de a se prezenta alegătorilor în sft. biserică din G.-Vârșand, au întâi a dovedi protopopului tractual scris, că întrunesc toate condițiunile din concurs, iar cei din alte dieceze mai au a dovedi și consimțământul P. S. S. Dlui Episcop diecezan la recursul lor.

Recursele ajustate cu documentele prescrise și cu atestat despre serviciul prestat până acum, adresate comitetului par. din G.-Vârșand (jud. Arad), se vor substerne protopopului concernent în Chișineu (Kisjenő) jud. Arad. — Recurenții pe lângă stricta observare a § 33 din Regl. par. au a se prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare în sft. biserică din G.-Vârșand spre a-și arăta desteritatea în cântare, oratorie și rituale.

Dat în Giula-Vârșand (Gyulavarsánd) la 24 Ian. (19 Febr.) 1919.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu Dr. Dimitrie Barbu protopop tractual.

—□—

1—3

În temeiul ordinului consistorial cu Nr. 3739/1918 și 776/1919 pentru îndeplinirea parohiei de clasa primă din F.-Varșand devenită vacantă prin trecerea în deficiență a veteranului paroh Ioan Popoviciu prin aceasta se publică din nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala.”

Emolumentele sunt: 1. Sesiunea parohială în extenziunea ei de azi, împreună cu dreptul de pășune. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Intra-vilanele parohiale folosite de preot. 5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul este obligat a predică cel puțin de 2 ori în fiecare lună, a catehiza școlarii români ortodocși din comună fără alta remunerație și a suportă toate dările după beneficiul său preotesc.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt datorii ca recoursele adresate comitetului parohial din F.-Varșand ajustate cu testimoniu de cvalificațiune pentru parohii de clasa primă, cu testimoniu de maturitate, eventual cu atestat despre serviciul prestat, să-l înainteze oficiului protopopesc rom.-ort. din Siria (Világos) în termenul concursual, în care restimp pe lângă respectarea dispozițiunilor cuprinse în § 33 din regulamentul pentru parohii și pe lângă încunoștiințarea prealabilă a protopresbiterului tractual, vor avea a se prezenta în sfânta biserică din F.-Varșand spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie, iar încât ar fi din alta dieceză să dovedească că au consensul Prea Sfințitului Episcop diecezan.

Dat din ședința comitetului parohial rom.

ort. din F.-Varșand la 21 Octomvrie 3 Noemvrie 1918.

Ioan Popoviciu m. p., pres. com. par. Petru Muntean m. p., not. com. par.

În conțelegere cu: Mihail Lucaș m. p., protopresbiter.

—□—

2—3

BIBLIOGRAFIE.

Calendarul Asociațiunii pe anul 1919.

Revoluția ce a izbucnit în Ungaria la începutul lunii Noemvrie 1918, a zădărnicit scoaterea la timp a „Calendarului Asociațiunii”, așa cum se plănuișe pentru împrejurările obișnuite înainte de revoluție.

Cursul fericit, ce au luat apoi lucrurile în țară, marea Adunare Națională dela Alba-Iulia, unirea noastră cu România și, apoi, rând pe rând, ocuparea Ardealului din partea Trupelor române, începutul nostru de organizare, în frunte cu Consiliul Dirigent și în legătură cu evenimentele, ce au urmat zi de zi, — ne-au dat îndemnul să schimbăm din temelie partea așa numită pentru „Învățătură și petrecere” a Calendarului și să o împodobim cu icoane cât mai potrivite nouelor împrejurări. Așa, că acest Calendar, în felul cum se prezintă, este la noi singurul Calendar pe anul 1919, care corespunde întru toate stării lucrurilor dela sfârșitul anului 1918, când el avea să fie tipărit și împărțit.

Prin urmare acest calendar merită să fie cetit de toți știutorii de carte și apoi păstrat pentru familie, ca o carte, în care sânt însemnate cele mai de seamă întâmplări cu privire la trecutul și prezentul poporului nostru, în legătură cu schimbările mari ce s'au produs în viața națională.

În calendarul din anul acesta, „Asociațiunea” dă membrilor săi și, în genere, poporului nostru mai mult decât un calendar: o carte din cele mai folositoare pentru împrejurările de față și viitoare.

Calendarul cuprinde, — afară de partea calendaristică, afacerile cu poșta și telegraful, taxele și timbrele, târgurile din Ungaria și Transilvania, — un material ales, proză și poezii, dela cei mai de seamă oameni ai noștri, ca: MM. LL. Regele Ferdinand I și Regina Maria, Miron Costin, Dimitrie Cantemir, Ienăchiță Văcărescu, Petru Maior, Iancu Văcărescu, Vasile Carlova, Simeon Bărnăuțiu, V. Alexandri, N. Balcescu, Andreiu Murășan, A. Russo, M. Cogălnicean, O. Goga, Barbu Ștefănescu Delavrancea, G. Coșbuc, Colonel C. Găvănescul ș. a. ș. a., arătând legăturile sufletești între românii din diferitele țări și modul, cum s'a înfăptuit mărețul act al unității neamului.

Dintre icoane amintim: ale MM. LL. Regele și Regina, ale scumpilor noștri morți: Generalul Drăgălină, George Coșbuc, Barbu Ștefănescu Delavrancea și Dr. Constantin Istrati, mai departe ale unora din șefii noștri de resort, în frunte cu dl Dr. Iuliu Maniu și în fine, ale lui Wilson, Generalul Foch și Generalul Berthelot.

Din scurtul extras de mai sus se vede, că acest calendar conține o lectură bogată și aleasă și că e înfrumșețat cu 16 chipuri ale unora din persoanele cele mai de seamă, cari au avut și au rol de căpetenie, parte în viața noastră națională, parte în evenimentele mari ale lumii.

Calendarul se poate procura dela Biroul Asociațiunii, Str. Șaguna Nr. 6, în Sibiu, cu 2 coroane exemplarul, împreună cu porto poștal; iar pentru recomandație 50 fil.

Librăriilor și altor vânzători se dă rabatul cuvenit.

Ceice au și alte afaceri la Sibiu, pot ridica direct calendarul dela: Biroul „Asociațiunii” Sibiu, Str. Șaguna Nr. 6.

Duplicat.

Cornelia Alexa, născ. la 6 Iunie 1881 în comuna Pesac, județul Torontal, perzându-și în timpul revoluției diploma de învățător, liberată la 10/23 Iunie 1904. sub Nr. 981/1903. i-s'a extradat duplicat, cu datul de 4/17 Iulie 1919, Nr. 396 P. 1918/19. prin ce originalul de declară de anulat.

Direcțiunea institutului ped. teol. gr. or. român din Arad.

Redactor responsabil: Dr. Teodor Botiș, profesor.